

Teatr
Dramatyczny

Im. Aleksandra Węglarki
w Białymstoku

TEATR – LUBIĘ TO!

Szkolenia
dla nauczycieli

Zrozumieć
spektakl
teatralny

Konspekt teatralny

Szanowni Państwo!

Serdecznie dziękujemy za zainteresowanie przygotowanym przez nas projektem „Teatr – Lubię to!”. Naszym celem było stworzenie programu wspierającego zdobywanie przez Państwa wiedzy oraz rozwój Państwa umiejętności i kompetencji w pięciu obszarach tematycznych dotyczących: rozumienia spektaklu teatralnego, prowadzenia koła teatralnego, realizacji przedstawień szkolnych, recytacji oraz emisji głosu.

Oddajemy w Państwa ręce konspekty będące podsumowaniem warsztatów, w których mieliście Państwo okazję wziąć udział. Liczymy na to, że zawarte w nich informacje teoretyczne oraz przykładowe ćwiczenia będą przydatne w Państwa codziennej pracy zawodowej. Wierzymy, że wiedza przekazana przez naszych aktorów i reżyserów stanie się inspiracją do Państwa dalszego rozwoju.

Mamy nadzieję, że w trakcie warsztatów udało nam się przybliżyć interesujące Państwa zagadnienia związane z teatrem. Teraz macie Państwo okazję dzielić się zdobytą wiedzą z innymi nauczycielami, a przede wszystkim ze swoimi uczniami. Tym bardziej serdecznie zapraszamy do udziału w projektach edukacyjnych, które będziemy realizować w przyszłości. Będzie nam także niezmiernie miło gościć Państwa wraz z wychowankami na przedstawieniach repertuarowych Teatru Dramatycznego im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku.

Piotr Adam Półtorak
Dyrektor Teatru Dramatycznego
im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku

Zrozumieć spektakl teatralny

Marek Cichucki
Krystyna Kacprowicz-Sokołowska

Niniejszy konspekt stanowi narzędzie do pracy z uczniami w celu przygotowania ich do zrozumienia spektaklu teatralnego oraz najważniejszych zagadnień związanych z teatrem. Komentarze i ćwiczenia zostały dobrane w taki sposób, aby dały się łatwo zastosować podczas zajęć.

CELE GŁÓWNE

- Ukazanie drogi do zrozumienia spektaklu teatralnego
- Poszerzenie ogólnej wiedzy o teatrze
- Przybliżenie metod analizy i zrozumienia spektaklu teatralnego
- Świadome uczestnictwo w spektaklu teatralnym.

CELE OPERACYJNE

- Uczeń zna podstawowe pojęcia związane z teatrem, spektaklem teatralnym i jego twórcami
- Uczeń zna zarys historii teatru na przestrzeni wieków
- Uczeń potrafi wyróżnić formy widowisk teatralnych
- Uczeń potrafi wyróżnić formy dramatyczne i widowiskowe
- Uczeń rozumie, w jaki sposób powstaje spektakl teatralny
- Uczeń rozumie, czym jest interpretacja sceniczna
- Uczeń potrafi zastosować się do zasad teatralnego savoir-vivre'u.

METODY I FORMY PRACY

- Interakcja
- Wykład
- Drama
- Odgrywanie scenek
- Ćwiczenia praktyczne.

POMOCE DYDAKTYCZNE

Krzesła (mogą też być stoliki dla osób, które nie mogą się schylać lub pracować w pozycji pochylonej)

- 15 kopii wiersza „Rzepka”
- Tablica lub ściana do przymocowania kartek zapisanych przez uczestników

- Kartki i flamastry
- Posiadane przez uczestników smartfony z dostępem do internetu.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

- Czynności organizacyjne: 5 minut
- Wstęp: 5 minut
- Część właściwa (w tym przerwy): 5 godzin 20 minut
- Podsumowanie: 30 minut.

Od foyer do sceny – podróż teatralna

Hall Teatru

– historia Teatru Dramatycznego im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku ze szczególnym uwzględnieniem głównego wejścia do teatru, które – zgodnie ze zwyczajem – wykonane jest w reprezentacyjnej formie.

Krótką historia teatru powszechnego

– stałe budynki teatru zaczęto wznosić dopiero w XVI/XVII wieku. Wcześniej sztuki odgrywano pod gołym niebem. W antyku zaczęto grać w amfiteatrach dzięki wykorzystaniu naturalnego ukształtowania terenu.

Pojęcia związane z teatrem antycznym

- **theatron** – miejsce dla widowni
- **proscenion** – scena
- **skene** – przebieralnia dla aktorów
- **orchestra** – miejsce dla chóru
- **proskenium** – garderoba i kulisy.

W wieku XVI popularność zyskał teatr jarmarczny, w którym za scenę służyła platforma wozu. Przemieszczała się na nim trupa aktorska.

Szatnia teatralna

– z numerkami, obowiązkowa. Znajduje się przy wejściu do teatru. Konstanty Stanisławski mawiał: „Teatr zaczyna się od wieszaka”.

Widownia teatru

– jej rolą jest zapewnienie widzowi jak najlepszego odbioru przedstawienia. Od teatru greckiego, gdzie amfiteatralnie wznosiły się wykute w skale ławy, do teatru barokowego z lekko wznoszącym się ku tyłowi parterem obudowanym wielopiętrowymi łozami. Z kolei nasza widownia składa się z części parterowej o amfiteatralnie ustawionych krzesłach oraz części piętrowej na balkonie. Są też łozę oraz tzw. jaskółki – najwyższy balkon (dawniej były to tylko miejsca stojące).

Rodzaje widowisk teatralnych

- happening
- teatr plastyczny
- teatr tańca
- pantomima
- balet
- musical
- operetka
- opera
- teatr dramatyczny.

Rodzaje teatru

- repertuarowy
- impresaryjny
- bulwarowy
- ogródkowy
- radiowy i telewizyjny
- uliczny
- objazdowy
- szkolny
- lałkowy
- muzyczny
- drama
- bibliodrama.

Rodzaje dramatu

- tragedia
- komedia
- tragikomedia (dramat).

Budowa dramatu

- akt
- scena
- odstęp

Ciekawostka

Niektóre teatry miały scenę lekko unoszącą się ku horyzontowi – tyłowi sceny, aby umożliwić widzom lepszą widoczność całej sceny i aktorów od stóp do głów.

- kwestia
- didaskalia.

Elementy spektaklu

Oświetlenie i akustyka

– przygotowywane i realizowane w pomieszczeniach zaplecza technicznego.

Rodzaje sceny

- **pudełkowa (włoska)** – oddzielona od widowni rampą i kurtyną, jak w naszym teatrze
- **otwarta (estradowa)** – pozbawiona kurtyny, widownia może ją otaczać z trzech stron
- **en ronde** – w kształcie koła lub czworoboku, otoczona widownią z czterech stron
- **scena obrotowa i zapadnie**
- **mansjony** – rozgrywała się w nich akcja przedstawienia, popularne w średniowieczu.

Rampa

– oddziela scenę od widowni. Dawniej wzdłuż niej ustawiano lampy oświetlające scenę.

Proscenium

– część sceny znajdująca się przed kurtyną.

Orkiestron

– mieści się przed sceną, a właściwie częściowo pod nią.

Kurtyna

– oddziela scenę od widowni. Za nią skrywają się tajemnice teatru. Tworzy magię oczekiwania i wzmaga ciekawość: co zobaczymy za chwilę?

Maszynownia, sznurownia, okno sceny, komin sceny, sztankiety oraz reflektory

– sztankiety to metalowe rury umocowane poziomo na linach w nadsceniu. Służą do montażu elementów scenografii i reflektorów oraz paludgmentów – wysłon przestrzeni scenicznej ponad scenografią. Reflektory znajdują się na scenie oraz nad nią.

Horyzont

– wiszący element dekoracji umieszczony w głębi sceny, tworzący tło.

Zapadnia

– otwór w podłodze sceny służący do efektownego pojawienia się na scenie lub szybkiego znikania.

Kulisy

– niewidoczne dla widzów miejsce po bokach sceny, gdzie m.in. znajduje się sufler i inspicjent.

Twórcy spektaklu teatralnego

- dramaturg
- reżyser
- aktor
- scenograf
- choreograf
- kompozytor
- akustyk
- oświetleniowiec
- inspicjent
- sufler.

Prace nad spektaklem teatralnym

scenariusz – twórcy spektaklu – próby stolikowe (czytane) – próby sytuacyjne – trzy próby generalne – premiera – popremierówka – derniera (ostatni spektakl).

Warsztat teatralny

– przygotowujemy spektakl

1. TEATR W OCZACH DRAMATURGÓW

Przypomnijmy, że temat naszego spotkania to „Zrozumieć spektakl teatralny”. Dlaczego zachęcamy, aby „zrozumieć” spektakl? Ponieważ teatr pełni ważną rolę edukacyjną – odśladania widzom relacje (odzwierciedlenie oddziaływania między dwoma bądź większą liczbą podmiotów) zachodzące między bohaterami, a jak mówi definicja: zrozumieć to uświadomić sobie istnienie relacji między ludźmi, rzeczami czy zjawiskami oraz wyciągnąć z tego wnioski.

Fenomen teatru zajmował również samych twórców. William Shakespeare w swoim dramacie „Jak wam się podoba” zawarł kwestię „Świat jest teatrem, aktorami ludzie, którzy kolejno wchodzą i znikają”. To trafna metafora. Z kolei Jean Pierre Dopagne, francuski nauczyciel i aktor, autor sztuki „Belfer” porównuje pracę swojego bohatera – nauczyciela – do teatru:

„[...] Dziwne te postacie, nic z tego nie kapujemy.

A ja sądziłem, że teatr ich zafascynuje. Szczególnie, że prowadziłem ich na wieczorne przedstawienia, żadne szkolne poranki, żeby byli razem z prawdziwą publicznością. Z normalnymi ludźmi, którzy kochają teatr i którzy potrafią z niego czerpać.

Remigiusz, kolega, nauczyciel literatury, powiedział mi kiedyś:

– Co ty, zwariowałeś? Poświęcasz swoje wieczory? A co na to twoja żona?

Odpowiedziałem:

– Żona prawie co wieczór śpiewa w chórze, w operze.

Oczy Remigiusza zrobiły się wielkie jak gały na świadectwie:

– Toto jeszcze istnieje?

Dla niego teatr to był szczyt tortur.

Jak odległe było moje greckie niebo, kiedy zajądałem figi i popijałem cypryjskie wino w towarzystwie Sofoklesa i mojego nauczyciela, pana Dumskiego.

– Czy słyszysz, pytał Sofokles, odgłosy radości dobiegające z Aten? Jęki dochodzące z Delf? Rozpoznajesz uśmiech Edypa? Możesz się wczuć we łzy Antygony? Gdzie dziś są łzy Antygony? Przekazaliśmy je wam, ludziom dwudziestego pierwszego wieku, a co wyście z nimi zrobili? Czym stały się wasze teatry? Gdzież jest wasz śmiech i wasze łzy?

Już nigdy więcej nie zabrałem swoich zwierząt do teatru. Zgodziłem się grać swoją rolę w belferskiej tragedii, gdzie wszystko staje się jasne w pierwszych dniach września. Już nigdy nie zobaczyli Hektora i Andromachy całujących się w słońcu.

Pan Dumski był wspaniałym aktorem. Rozśmieszał nas, całą klasę, a pod koniec spektaklu, to znaczy lekcji, znaliśmy odmianę „rosa, rosae” lepiej niż alfabet. Ponieważ pan Dumski dawał nam swoje serce. On nas kochał. Ja też kochałem każdą swoją klasę. Oni także odgrywali rolę w tej belferskiej tragedii.

Byli postaciami chóru, zwiastuna beznadziei tego świata.

Chóru bezpańskich dzieciaków wyczerpanych walką o przetrwanie...

Uwierzyliście w to, co tu powiedziałem? Zapomnieliście, gdzie jesteście?

Nie trzeba w to wszystko wierzyć. To tylko teatr!

Nawet jeśli dzisiaj teatr jest częścią życia. Nawet jeśli teatr odbywa się na ulicy.

I nawet jeśli potworności, jakich dopuszczają się ludzie, przekraczają groźbę fikcji. Teatr to tylko teatr.

Powiedzmy...”

Wagę teatru w życiu społecznym dostrzegał też Wyspiański – wystarczy wspomnieć jego „Wyzwolenie”. Natomiast w studium o „Hamlecie” pt. „Hamlet” poświęcił wiele uwagi pracy aktora i jego wewnętrznej dyspozycji. Dedykacja zamieszczona w książce brzmi:

„Aktorom polskim, osobom działającym na scenie, na drodze przez labirynt zwany teatr, którego przeznaczeniem, jak dawniej, tak i teraz, było i jest służyć niejako za zwierciadło naturze, pokazywać cnotcie własne jej rysy, złości żywy jej obraz, a światu i duchowi wieku postać ich i piętno”.

Tam też zawarł napisany przez siebie wiersz, w którym wykląda, kim są aktorzy i na czym zasadza się ich powołanie:

„Śmieszni? – Nieprawda. Oni tylko mają
pokazać, pokazują w sztuce, którą grają,
ludzkie przywary i ludzką niewolę,
i niedołęstwo myśli, i ułomność;
przyjmują na się maski, strój i dolę żywą,
a sądzi ich wasza przytomność.
Co w nich jest samych wad i duszy bole,
i skazy – jaką pycha – jaką skromność,
jaką obłuda – jaką wzgarda, zazdrość, cnota,
jaką nienawiść – niechęć i ochota,
to pokazują i z tego się myją
po skończonym spektaklu, gdy teatr skończony.

Co w nich udane, tym w teatrze żyją,
i duch ich z rudy tej jest – oczyszczony.
To nie są błazny – chociaż błaznów miano,
oklaskiem darząc, w oczy im rzucono –
lecz ludzie – których na to powołano,
by biorąc na się maskę i udanie,
mówili prawdy wiecznej przykazanie.
Na co stać kogo, tajemnic tych sięga;
Wieczna w tym siła, groza i potęga”.

Wielogłowy reżyser

Sam William Shakespeare przekazał definicję teatru i najcenniejszą poradę reżyserską poprzez postać Hamleta, który instruuje aktora przygotowującego się do występu.

ĆWICZENIE

Pytamy, kto chciałby zagrać reżysera. Zgłaszające się osoby losują zdania, którymi będą instruować prowadzącego zajęcia (nauczyciela).

1. „Proszę cię, wyrecytuj ten kawałek gładko, bez wysilenia”
2. „Ale jeżeli masz wrzeszczeć, tak jak to czynią niektórzy nasi aktorowie, to niech lepiej moje wiersze deklamuje miejski pacholek”
3. „Nie siecz też za bardzo ręką powietrza w taki sposób: bądź raczej ruchów swoich panem”
4. „Wśród największego bowiem potoku i, że tak powiem, wiru namiętności, trzeba ci zachować umiarkowanie, zdolne nadać wewnętrznej twojej burzy pozór spokoju”
5. „Nie posiadam się z oburzenia słysząc, jak siaki taki barczysty gbur w peruce w gałgany obraca uczucie, prawdziwy z niego łach robi, by zadowolić uszy narodku”
6. „Który po największej części kocha się tylko w niezrozumiałych gestach i wrzawie. Oćwicz bym rad kazał takiego chama, by się bardziej hamował, gdy gra Heroda”
7. „Proszę cię, chroń się tego”
8. „Nie bądź też z drugiej strony za miękki; niech własna twoja rozwaga przewodnikiem ci będzie”
9. „Zastosuj akcję do słów, a słowa do akcji, mając przede wszystkim to na względzie, abyś nie przekroczył granic natury”
10. „Wszystko bowiem, co przesadzone, przeciwne jest intencjom teatru”
11. „Którego przeznaczeniem, jak dawniej tak i teraz, było i jest służyć niejako za zwierciadło naturze”
12. „Pokazywać cnotcie własne jej rysy”
13. „Złości żywy jej obraz”

14. „A światu i duchowi wieku postać ich i piętno”
15. „Dwój przeholowanie tego celu lub niedosięgnięcie może wprawdzie rozśmieszyć prostaczków, ale znającym się na rzeczy musi pójść w niesmak”
16. „Nagana zaś jednego z tych ostatnich, na szali zasług przeważać musi poklask całego tłumu pierwszych”
17. „Widziałem ja aktorów,
i znaleźli się tacy, co ich chwalili,
głośno nawet
aktorów, którzy (bogobojnie mówiąc) ani z mowy,
ani z ruchów nie byli podobni do chrześcijan”
18. „Ani do pogan, ani do ludzi”
19. „A rzucali się i ryczeli tak, iż pomyślałem sobie”
20. „Że chyba jaki najemnik natury sfabrykował ludzkość”
21. „Tak bezpiecznie ją naśladowali”
22. „O, pozbądźcie się tego ze szczętem”
23. „Tym zaś, co u was grają błaznów, zakażcie jak najsurowiej prawić co bądź więcej nad to, co stoi w ich roli”
24. „Są bowiem między nimi tacy, co się namawiają do śmiechu, aby w pewnej liczbie jałowych spektatorów także śmiech wzbudzić”
25. „I to właśnie w chwili, kiedy przypada jaki szczegół sztuki zasługujący na uwagę”.
26. „To niegodziwość, dowodząca politowania godnej próżności w błaznie, który tak czyni”.

PODSUMOWANIE ĆWICZENIA

Jak odebrali je uczestnicy? Jak się czuli? Co się zmieniło po ćwiczeniu?

2. PODSUMOWANIE WIEDZY O TEATRZE I PIERWSZE KROKI NA SCENIE

Aby lepiej zrozumieć czy wręcz poczuć temat, będziemy pracować metodami parateatralnymi, jakimi pracują scenarzyści, reżyserzy i aktorzy. Pytamy uczestników, czy ktoś może wyjaśnić, co oznacza słowo parateatralny (odpowiedź: parateatralny – zbliżony charakterem do teatralnego). Przekonamy się, że pracując w ten sposób można nauczyć się najwięcej i jednocześnie dobrze się przy tym bawić.

Następnie prosimy uczestników, aby każdy zapisał na kartce jedno z zapamiętanych pojęć z „Podróży teatralnej” (podajemy kartki).

Po zakończonej pracy prosimy uczestników o głośne odczytanie tego, co napisali na swoich kartkach i przytwierdzenie kartek do ściany lub tablicy. Dziękujemy za podzielenie się wiedzą. Jeśli będą zgłoszone nowe propozycje – zapisujemy je i umieszczamy na ścianie, a następnie wyjaśniamy je, tworząc historie o teatrze. Jeśli uczestnicy nie są pewni znaczenia któregośkolwiek ze słów, mogą je sprawdzić za pomocą smartfonów – mają na to dwie minuty.

Teatr w trzech odsłonach

ĆWICZENIE 1 – MONODRAM

Prosimy o zgłoszenie się osoby chcącej opowiedzieć dowolną historię, której akcja rozgrywa się od momentu, gdy uczestnik dowiaduje się o przedstawieniu, aż do chwili, kiedy kurtyna unosi się i rozpoczyna się tym samym pierwsza scena spektaklu. W swojej opowieści uczestnik ma wykorzystać jak najwięcej pojęć, które grupa zapisała na kartkach. Każdy, kto usłyszał w opowieści zapisane przez siebie na kartce słówko, po zakończeniu opowieści wyjaśnia całej grupie znaczenie tego słowa. W ten sposób uczestnicy dzielą się wiedzą, a każdy z nich ma możliwość utrwalenia sobie nowo nabytej wiedzy o teatrze.

Prowadzący moderują ćwiczenie, a po jego zakończeniu podsumowują je i przypominają najbardziej dowcipne fragmenty opowieści.

Słowa do użycia w opowiadanej historii: teatr, foyer, widownia (parter, balkon, loża, jaskółka), proscenium, okno sceny, portal, kurtyna, scena, kulisy, maszynownia, sznurownia, komin sceny, sztankiet, paludament, podscenie, maszyna teatralna, plakat i afisz teatralny.

Pomocne zwroty dla osoby prowadzącej

Dziękujemy bardzo za wasze zaangażowanie i inwencję!

Ile słów udało ci się zawrzeć w tej historii? Policzmy: *[tu pada liczba pojęć]*. Brawo, wspaniały początek!

Czy ktoś miałby jeszcze kłopot z wyjaśnieniem znaczenia pojęć użytych w tej opowieści? Nie? Znakomicie!

ĆWICZENIE 2 – DUODRAM

Prosimy o zgłoszenie się dwóch osób, które chcą opowiedzieć kolejną historię. Tym razem do użycia będzie jak najwięcej słów określających twórców spektaklu.

Słowa do użycia w opowiadanej historii: dramaturg, reżyser, aktor, scenograf, choreograf, kompozytor, akustyk, oświetleniowiec, inspicjent, sufler.

Prowadzący moderują ćwiczenie, a po jego zakończeniu podsumowują je i przypominają najbardziej dowcipne fragmenty opowieści.

Pomocne zwroty dla osoby prowadzącej

Dziękuję i za tę historię.

Policzmy słowa, których użyliście w opowieści: *[tu pada liczba pojęć]*. Dziękujemy, wspaniale!

Jak się bawicie? Ja świetnie. Tadeusz Boy Țeleński słynął z celnych recenzji i jedna z nich brzmiała mniej więcej tak: „Widziałem wczoraj przedstawienie – aktorzy bawili się świetnie”.

ĆWICZENIE 3 – SPEKTAKL WIELOOBSADOWY

Prosimy uczestników o podzielenie się na cztery grupy, które mają wymyślić dla siebie nazwy. Każda z grup ma opowiedzieć historię na dowolny temat z wykorzystaniem jak największej liczby słów zapisanych i wywieszonych na tablicy.

Prowadzący moderują ćwiczenie, a po jego zakończeniu podsumowują je i przypominają najbardziej dowcipne fragmenty opowieści.

Pomocne zwroty dla osoby prowadzącej

Oto wzięliście udział w festiwalu teatralnym „Odsłony teatru”. Na początku obejrzelśmy monodram w wykonaniu *[tu podajemy imię]* – brawo!

Następnie duodram w wykonaniu *[tu podajemy imiona]* – brawo!

A także spektakl wieloobsadowy *[tu podajemy nazwy wszystkich zespołów]* – brawo!

Jak zatytułowalibyśmy obejrzone spektakle?

Zapisujemy propozycje tytułów.

3. ROZMOWA KIERUNKOWA

Co to jest spektakl teatralny?

Spektakl [z francuskiego *spectacle* – widok] – termin ten wywodzi się z łacińskiego *spectaculum* – widowisko. Ponieważ słowo „spektakl” jest krótsze i bardziej poręczne, chętniej używa się go w sformułowaniach informacyjnych niż określenie „przedstawienie”.

Kto był ostatnio w teatrze? Na jakiej sztuce?

Dlaczego ludzie tak rzadko chodzą do teatru?

Czym różni się teatr od kina?

Pytania pomocnicze:

Co się ogląda? Jak się należy ubrać? Czym różni się gra aktorów?

Jakie teatry działają w Białymstoku?

Skąd czerpać informacje na temat repertuaru?

4. PO CO LUDZIE CHODZĄ DO TEATRU?

Zachęcamy uczestników do wypisania swoich odpowiedzi na kartkach. Wszystkie pozostają anonimowe. Następnie mieszamy kartki, losujemy kolejne z nich i odczytujemy odpowiedzi.

5. ĆWICZENIA AKTORSKIE – WYOBRAŹNIA I EMOCJE

- Pantomima z kijem: wszyscy siedzą w kole, kładziemy na środku kij. Należy użyć wyobraźni i zagrać sceny z różnymi zastosowaniami kija, np. kij jest rowerem, miotłą czarownicy itp.

- Pomniki emocji: za pomocą mimiki, gestu i układu ciała należy wyrazić emocje, np. radość, smutek, złość itp.
- Uczestnicy dzielą się na grupy czterech do sześciu osób. Każda z grup przedstawi obraz sceniczny: nienawiść, zamach, obcy, sukces, polityk, pomoc, dziecko. Używamy tylko niezbędnych słów.

6. ROLA SŁOWA W TEATRZE

- Dykcja i wyrazistość wymowy (rozgrzewka i ćwiczenia aparatu mowy)
- Rola oddechu: techniki i ćwiczenia oddechowe
- Intonacja i akcent – utrwalanie prawidłowych postaw
- Ćwiczenia dialogowe – wstęp do ćwiczeń interpretacyjnych.

7. WYŁĄCZYĆ MÓZG – ĆWICZENIE NA KONCENTRACJĘ

W ćwiczeniu biorą udział trzy osoby. Jedna stoi na środku, a dwie ustawiają się po jej prawej i lewej stronie. Jednocześnie wypowiadają ciąg zdań do ucha osoby stojącej na środku, a ta ma za zadanie powtarzać na głos to, co od nich słyszy (jak najmniej się zastanawia i stara się powtarzać od razu to, co właśnie usłyszała z obu stron).

8. KAŻDY Z NAS JEST AKTOREM – ZNACZENIE IMPROWIZACJI

Odgrywanie scenek z życia – jednoosobowo lub w grupie.

Przykładowe tematy

- „W domu”
- „U dentysty”
- „Na przystanku w trakcie zimy”.

9. NAZYWAMY UMIEJĘTNOŚCI AKTORA

Uczestnicy dopisują poszczególne cechy na kartkach/tablicy.

Przykładowe cechy

- Dobra pamięć, słuch, głos i dykcja
- Umiejętność opanowania tremy
- Rozbudowana wyobraźnia
- Talent recytatorski

- Pracowitość
- Sprawność fizyczna
- Wrażliwość muzyczna
- Umiejętność pracy w grupie.

10. TEATRALNY SAVOIR-VIVRE, CZYLI ZASADY WŁAŚCIWEGO ZACHOWANIA SIĘ W TEATRZE

Przygotujemy krótką scenkę ukazującą niewłaściwe zachowanie się widzów w teatrze podczas przedstawienia. Dla lepszego zrozumienia ćwiczenia można też przygotować scenkę właściwego zachowania się w teatrze.

11. AFISZ I PLAKAT TEATRALNY – ICH ELEMENTY SKŁADOWE

- Tytuł i autor
- Miejsce i data wystawienia sztuki
- Imię i nazwisko reżysera, scenografa i autora muzyki.

12. PERCEPCJA SZTUKI – TAK BYŁOBY NAJLEPIEJ!

- Podczas zajęć uczniowie przygotowują się do wizyty w teatrze (być może niektórzy po raz pierwszy).
- W trakcie spektaklu zwracamy uwagę na język teatru.
- Organizujemy rozmowę o spektaklu. Omawiamy go, analizujemy i interpretujemy, stosując odpowiednie słownictwo.
- Omawiamy różnicę między adaptacją dzieła literackiego a scenariuszem autorskim.

BIBLIOGRAFIA

1. Book Stephen, Podręcznik dla aktorów, Wydawnictwo Wojciech Marzec, Warszawa 2012.
2. Boy-Żeleński Tadeusz, Flirt z Melpomeną, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/flirt-z-melpomena.html>, dostęp 04.09.2019.
3. Clifford Sara, Hermann Anna, Drama. Teatr przebudzenia, Cyklady, Warszawa 2014.
4. Czechow Michaił, O technice aktora, Wydawnictwo ARCHE, Kraków 2008.
5. Dopagne Jean Pierre, Belfer, przeł. Bogusława Frosztęga, „Dialog” nr 6/2004.
6. Frankowska Bożena, Encyklopedia teatru polskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003.
7. Kudliński Tadeusz, Vademecum teatromana, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1985.
8. Machulski Jan, Podstawowe problemy aktorskie, Wydawnictwo PWSFTviT w Łodzi, Łódź 1994.
9. Nicoll Allardyce, Dzieje teatru, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1974.
10. Nyczek Tadeusz, Alfabet teatru dla analfabetów i zaawansowanych, Agencja Edytorska Ezop, Warszawa 2005.
11. Pavis Patrice, Słownik terminów teatralnych, Ossolineum, Wrocław 1998.
12. Shakespeare William, Hamlet królówic duński, przeł. Józef Paszkowski, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/hamlet.html>, dostęp 04.09.2019.
13. Shakespeare William, Jak wam się podoba, przeł. Józef Paszkowski, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/jak-wam-sie-podoba.html>, dostęp 04.09.2019.
14. Słownik języka polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/>, dostęp 04.09.2019.
15. Stanisławski Konstanty, Etyka, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2010.
16. Teatr przestrzeń ciała dialog. Poszukiwania we współczesnym teatrze, red. Gołaczyńska Magdalena, Guszpit Ireneusz, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2006.
17. Teatr w szkole – materiały konferencyjne w ramach projektu „Nauczyciel animatorem działań twórczych w szkole”, Łódzka Akademia Dramy, Łódź 2013.
18. Walczak Mieczysława, Ćwiczenia artykulacyjne, skrypt edukacyjny, wydawnictwo własne, [bmw] [bdw].
19. Wieczorkiewicz Bronisław, Sztuka mówienia, Art-Program, Warszawa 1998.
20. Wyspiański Stanisław, Hamlet. Dzieła zebrane, t. XIII, red. Płoszewski Leon, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1961.

Koncepcja i koordynacja:

Emilia Rogalska, dr Martyna Faustyna Zaniewska, Urszula Bondaruk

Tekst:

- 1. Koło teatralne:** Adam Biernacki, Justyna Godlewska-Kruczkowska
- 2. Zrozumieć spektakl teatralny:** Marek Cichucki, Krystyna Kacprowicz-Sokołowska
- 3. Recytacja – czyli zrozumieć poezję:** Bernard Bania, Monika Zaborska
- 4. Emisja głosu:** Agnieszka Mozejko-Szekowska, Patryk Ołdziejewski
- 5. Realizacja przedstawienia szkolnego:** Arleta Godziszewska, Grzegorz Suski

Redakcja i korekta:

Anna Łuszyńska

Opracowanie graficzne:

Agnieszka Popek-Banach, Kamil Banach

ISBN: 978-83-903117-6-0

Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku
ul. Elektryczna 12
15-080 Białystok

dramatyczny.pl
edukacja@dramatyczny.pl

© Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku
Białystok 2019

Informacje i rezerwacje dotyczące spektakli szkolnych – Dział Sprzedaży i Organizacji Widowni Teatru Dramatycznego:

Karolina Bielawska

85 74 99 185 / 693 102 204
kbielawska@dramatyczny.pl

Małgorzata Prymak

85 74 99 184
mprymak@dramatyczny.pl / rezerwacje@dramatyczny.pl

Zadanie dofinansowane ze środków:
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury
oraz z budżetu Województwa Podlaskiego.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Patronat
honorowy:

Partner:

Kuratorium Oświaty
w Białymstoku

Instytut Socjologii,
Uniwersytet w Białymstoku

CEN
CENTRUM EDUKACJI
NAUCZYCIELI
W BIAŁYMSTOKU

NOTATKI

DRAMATYCZNY.PL